

POVODOM 31. MAJA, MEĐUNARODNOG DANA UZDRŽAVANJA OD DUVANSKOG DIMA, KOJI SE U SVETU OBELEŽAVA OD 1988. GODINE

Duvan su u Evropu doneli engleski i španski zavojevači. Ispočetka se on koristio kao sredstvo za užmrkavanje i žvakanje, a tek docnije su ga upotrebljavali i za pušenje. Koristili su ga ispočetka samo viši društveni slojevi, a tek kad je 1867. god. na pariskoj svetskoj izložbi prikazana mašina koja sečeni duvan pakuje u delove hartije i time proizvodi cigarete, upotreba duvana, tj. cigareta, proširila se među široke potrošačke mase, te je tako cigareta postala dostupna širokim masama i rasprostirala se na svim kontinentima.

Valja pomenuti kao anegdotu da je Jean Nicot tokom 16. veka odomaćio duvan na francuskom dvoru. Pušenje je bila privilegija viših društvenih slojeva. U to doba se, navodno, desilo da je Nicot, ili neki drugi plemić, u posebnoj prostoriji pušio i njegov sluga (ne znajući za ovu strast svoga gospodara) zatekao gospodara kako puši, odnosno da dim izlazi iz njegove glave. Sluga je pomislio da se njegovom gospodaru od silnog učenja i znanja zapalio mozak, pa je, da bi ga spasao, polio bokalom hladne vode.

Koliko strast može da zahvati jednog pušača može da posvedoči i pisac ovih redova koji nikada nije pušio. Za vreme II svetskog rata u logoru, u kome je vladala stalna glad, bio je očevdac i prisutan kako se jedan nesretni sapatnik odlučio da prihvati da poslednje parče hleba trampi za cigaretu, trpeći pre glad za hranom nego glad za duvanom.

Na međunarodnom planu pokrenuta je široka akcija sa ciljem da se ograniči pušenje. Države članice evropske zajednice, 27 na broju, usvojile su zakone kojima je pušenje ograničeno na javnim mestima. U primeni ovog principa postoji razlika među članovima zajednice. Valja napomenuti da je Irska prva država koja je još 2004. god. zabranila pušenje u restoranima i drugim zatvorenim javnim mestima. Prema obaveštenjima iz štampe u pripremi je zakon da se od 2008. god. zabrani pušenje u Francuskoj u restoranima i hotelima. Prema naučnim istraživanjima, jedan pušač prouzrokuje pogoršanje ne samo svog zdravstvenog stanja nego i zdravstvenog stanja svoje okoline. U zatvorenim prostorijama pri udisanju dima cigarete i nepušač (protivno svojoj volji) unosi u svoj organizam brojna hemijska sredstva štetna po njegov organizam i zdravlje.

Povodom obeležavanja nacionalnog dana bez duvanskog dima, predsednik Vladinog saveta Srbije za kontrolu duvana saopštio je na konferenciji za štampu

* Profesor VEKŠ u penziji.

da se u Srbiji za godinu dana popuši 1.400.000.000 cigareta. Za njihovu kupovinu građani potroše novaca koliko zdravstveni fond dobije u toku cele godine.

Od početka 2007. god. stupa na snagu nekoliko odredaba zakona o duvanu koji pobliže regulišu propise o pušenju. Osoba koja zapali cigarete u prostoriji gde je to zabranjeno kažnjava se globom od 10.000,00 dinara na licu mesta, direktor 50.000,00 dinara, a preduzeće sa 500.000,00 dinara.

U našoj zemlji svake godine 4.300 ljudi oboli od tipično pušačkog raka pluća, a pušenje prouzrokuje i druge maligne bolesti, oštećuje osobito arterije u srcu i mozgu, ali i u drugim organima i to dovodi do ubrzanog propadanja krvnih sudova i organa koje oni snabdevaju krvlju. Istraživanja su došla do zaključka da je duvan odgovoran za 13,7% izgubljenih godina života.

Preliminarni rezultati istraživanja zdravlja u Srbiji pokazuju da se broj pušača smanjio za 5%, pa sada puši 39,7% muškaraca i 30,5% žena. Učestalost pušenja kod mladih (smatraju stručnjaci) izuzetno je visoka. Tako je 54,7% mladih uzrasta od 13-15 godina već probalo cigarete, a više od polovine je prvu cigaretu probalo do navršene 10-te godine života. Prema istom istraživanju, 16,8% devojaka i 15,5% mladića su aktivni pušači. Stručnjaci upozoravaju da izuzetno velika i nevoljna izloženost mladih duvanskom dimu, tzv. pasivno pušenje, dostiže čak 97,4%. Iako je broj pušača u Srbiji smanjen, potrošnja cigareta je visoka jer postoji veliki broj tzv. teških pušača koji u proseku potroše i više od 40 cigareta dnevno.

Jedna od protivurečnosti naše epohe je da se s jedne strane proizvodi roba za koju je utvrđeno da šteti zdravlju, a s druge strane zajednica podnosi ogromne gubitke kao posledicu delovanja duvanskih proizvoda.

Neka je dozvoljena digresija:

Ukoliko bi neki vanzemaljci posmatrali našu planetu i utvrdili da se troše ogromna sredstva u neproduktivne svrhe naoružanja, dok milioni gladnih u nerazvijenim zemljama takoreći umiru od gladi - opravdano bi posumnjali u našu inteligenciju. Usudemo se uporediti nerazumno trošenje duvanskih proizvoda, s jedne strane, i ogromne gubitke koje troši zdravstveno osiguranje usled toga, s druge strane.

Čudna je protivurečnost da duvanska industrija, koja zapošljava veliki broj ljudi i pruža životnu egzistenciju mnogim porodicama proizvođača duvana i prerađivača duvana u industriji, kao i brojnim zaposlenima u trgovačkoj mreži, angažuje i kod nas i u svetu znatna finansijska sredstva. Protivurečnost je i to da na duvanskim prerađevinama obavezno bude označeno da je pušenje štetno po zdravlje. S druge strane je utvrđeno da zbog pušenja zdravstveni fondovi i kod nas i u svetu gube ogromna finansijska sredstva. Nije nam poznato da je do sada kod nas ili u svetu izvršeno ma i približno istraživanje o upoređenju iznosa koji proizvođačima duvanskih prerađevina, pa i državnoj blagajni, donose duvanska industrija, kao i iznos šteta nastalih usled potrošnje duvanskih proizvoda.

Proizvodnja duvanskih proizvoda angažuje znatna sredstva, kako u poljoprivredi kod proizvođača duvana, tako i u industriji prerade duvanskih proizvoda, kao i u trgovinskoj mreži gde se prodaju duvanski proizvodi štetni po zdravlje, a promet tom štetnom materijom donosi znatna finansijska sredstva državi. Kao što je i ranije istaknuto, nisu nam poznati precizni podaci o ogromnoj šteti koje snosi zdravstveno osiguranje kao posledica štetnog delovanja duvanskih proizvoda.

Ne ostaje nam drugo nego da se ponadamo da će svest o štetnosti duvana vremenom nadjačati glad za pušenjem. Mada je taj proces određen generacijama, pa i stolećima.